

CZU 343.3.1.7

DOI 10.5281/zenodo.3871422

MODELE DE ABORDARE A CONCEPTULUI INFRAȚIUNII ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

Radion COJOCARU,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI*

Cezar PEȚA,

*doctor în drept, profesor universitar,
Universitatea „Andrei Șaguna”, Constanța,
România*

MODELS OF APPROACH OF THE CONCEPT OF OFFENCE IN THE ROMANIAN AREA

Radion COJOCARU,

*PhD, associate professor,
Academy “Stefan cel Mare” of MIA*

Cezar PEȚA,

*PhD, associate professor,
University “Andrei Saguna”, Constanta,
Romania*

Acest studiu este destinat abordării modelelor legislative de definire a infracțiunii în legislațiile penale din spațiu românesc (România și Republica Moldova). Au fost identificate trei concepte prin prisma cărora în legislațiile de referință a fost definită noțiunea de „infracțiune”: conceptul substanțial sau material, conceptul formal și conceptul substanțial-formal. Aceste modele au fost determinate de interesele sociale ce au format obiect al protecției juridico-penale în respectiva perioadă de dezvoltare a societății.

Cuvinte-cheie: infracțiune, pedeapsă, pericol social, ilegalitate.

This study is intended to approach the legislative models of the definition of the offence in the criminal legislations of the Romanian area (Romania and Republic of Moldova). Three concepts were identified through the prism of which in the reference legislations was defined the notion of offence: substantial or material concept, formal concept and substantial-formal concept. These models were determined by the social interests that formed the object of the legal-criminal protection in the corresponding period of the development of society.

Keywords: offence, punishment, social danger, illegality.

Introducere. Principala sarcină a politicii penale o constituie identificarea și descrierea faptelor ce constituie infracțiuni și determinarea pe această bază a pedepselor aplicabile în privința persoanelor care le săvârșesc. O premisă absolut necesară pentru realizarea acestei sarcini o constituie stabilirea și buna înțelegere a conceptului infracțiunii.

Noțiunea generică a infracțiunii cuprinde trăsăturile esențiale comune tuturor faptelor penale și nu doar numai a unora dintre ele sau numai a unor categorii ale acestora. Infracțiunea este cea mai importantă instituție a dreptului penal, deoarece reglementările din cadrul ei se răsfrâng asupra tuturor normelor incriminatoare din sis-

Introduction. The main objective of the criminal policy is the identification and description of the facts that constitute the offences and determination on this basis of the penalties applicable in relation to the persons that commit them. An absolutely necessary prerequisite for the execution of this objective is the establishment and good understanding of the concept of offence.

The generic notion of offence comprises the essential features common to all criminal offences and not only to some of them or only to some their categories. An offence is the most important institution of the criminal law, because the regulations within it are applicable to all incriminating norms of the criminal law system.

In a broad sense, offence is an act of ex-

temul de drept penal.

În sens larg, infracțiunea este un act de conduită exterioară a omului, care din cauza vătămării ordinii sociale și de drept este supusă represiunii penale. În sens restrâns, infracțiunea se identifică cu o faptă prejudiciabilă concretă, descrisă de legea penală, pentru care legiuitorul stabilește o anumită pedeapsă.

Metode de cercetare. La elaborarea acestui studiu au fost folosite următoarele metode de cercetare: metoda istorică, metoda comparativistă de studiere a dreptului și metoda analizei logice.

Conținut de bază. La definirea noțiunii de „infracțiune” urmează a fi luat în considerare faptul că aceasta poate fi abordată din perspectiva mai multor științe, juridice sau nejuridice. Astfel, infracțiunea și diferite laturi ale fenomenului criminal formează obiect de studiu a mai multor științe, cum ar fi criminologia, sociologia, psihologia, etiologia, statistica etc.

Din această perspectivă, infracțiunea reprezintă o realitate complexă cu valențe și exprimări în plan material-obiectiv, social, moral și juridico-penal. În plan material obiectiv infracțiunea se exprimă întotdeauna printr-un act de conduită exterioară a omului, de natură a produce modificări în lumea înconjurătoare; în plan uman – ea reprezintă o exteriorizare a personalității infractorului; în plan social – se manifestă ca o reacție negativă antisocială aptă de a pune în pericol sau a leza valorile ei și condițiile de existență ale societății; în plan moral – infracțiunea presupune întotdeauna o negare a regulilor de comportare general admise de majoritatea celorlalți membri ai societății; în plan juridico-penal – ea reprezintă o încălcare a ordinii de drept penale [1, p.113].

În acest sens se poate reține că dintre diferitele aspecte ale fenomenului infracțiunii, numai **aspectul juridic** formează obiect de cercetare pentru știința dreptului penal, celelalte fiind studiate în cadrul

tertnal behaviour of man that due to the disturbance of social order and of law is subject to criminal repression. In a restricted sense, offence is identified with a concrete prejudicial action, described by the criminal law, for which the legislator establishes a certain punishment.

Methods of research. The following methods of research were used at the elaboration of this study: historical method, comparative method of study of law and method of logical analysis.

Basic content. At the definition of the notion of offence is to be taken into account the fact that it can be approached from the perspective of several sciences, legal or non-legal. Thus, offence and different sides of criminal phenomenon form the object of study of several sciences, such as criminology, sociology, psychology, aetiology, statistics, etc.

From this perspective, offence represents a complex reality with valences and expressions in material-objective, social, moral and legal-criminal terms. In the objective-material terms – offence is expressed always through an act of external conduct of man, capable of producing modifications in the surrounding world; in the human terms – it represents an externalization of the personality of offender; in social terms – it manifests itself as a negative antisocial reaction capable of endangering or damaging its values and conditions of existence of society; in the moral terms – offence implies always a negation of the rules of general behaviour admitted by the majority of other members of society; in the legal-criminal terms – it represents a violation of the criminal law order [1, p.113].

In this sense it can be noted that of different aspects of the phenomenon of offence, only the **legal aspect** forms an object of research for the science of criminal law, others being studied within other sciences. However, at the elaboration of the notion of offence, all aspects of the phenomenon of offence and data provided by the disciplines that study them are taken into account.

The legal definition of offence is deter-

altor științe. Cu toate acestea, la elaborarea noțiunii de infracțiune se ține seama de toate aspectele fenomenului infracțiunii și de datele furnizate de disciplinele care le studiază.

Definirea juridică a infracțiunii este determinată de tipul istoric și de regimul politic existent în respectiva societate, care determină interesele protecției juridico-penale, adică valorile sociale și relații sociale existente pe lângă aceste valori supuse protecției penale.

În general, sunt cunoscute trei concepte fundamentale de definire a infracțiunii:

- **conceptul substanțial sau material;**
- **conceptul formal;**
- **conceptul substanțial - formal.**

Potrivit conceptului substanțial, la baza definirii infracțiunii stă răul pe care aceasta îl produce pentru societate. Trăsătură de bază a infracțiunii o constituie pericolozitatea acesteia pentru societate și pentru ordinea stabilită de către aceasta.

Un asemenea concept de abordare a infracțiunii a fost promovat în momentul formării Uniunii Sovietice.

De exemplu, în C. pen. al Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse (RSFSR) din 1922, infracțiunea era definită după cum urmează: „Infracțiunea este orice acțiune sau inacțiune social-periculoasă, care atentează la bazele ordinii sociale și juridice sovietice, stabilite de puterea muncitorilor și țăranilor în perioada de tranziție la puterea comunistă” [2, p. 26].

Se poate constatat că la definirea infracțiunii în C.pen. al URSS din 1922 nu se pune accent pe ilegalitatea faptei, ci doar pe pericolul social al acesteia, ca trăsătură substanțială sau materială a infracțiunii. Încadrarea unei fapte ca infracțiune era fundamentată pe ideea prejudicierii orânduirii sovietice sau a ordinii stabilite de puterea muncitoare și cea țărănească. Mai târziu această noțiune a fost implementată în toate Codurile penale ale republicilor ce intrau în componența URSS.

mined by the historical type and by the political regime existing in the corresponding society that determines the interests of the legal-criminal protection, i.e. the social values and social relations existing in addition to these values subject to criminal protection.

In general, three fundamental concepts of the definition of offence are known:

- **substantial or material concept;**
- **formal concept;**
- **substantial - formal concept.**

According to the substantial concept, on the basis of the definition of the offence lies the evil that it produces for the society. The basic feature of the offence constitutes its danger for the society and for the order established by it.

Such a concept of the approach to offence was promoted at the moment of the formation of the Soviet Union.

For example, in the Criminal Code of the Russian Soviet Federative Socialist Republic (RSFSR) of 1922, the offence was defined as follows: “Offence is any social-dangerous action or inaction that violates the basis of the Soviet social and legal order established by the power of workers and peasants during the period of transition to the communist power” [2, p. 26].

It can be found that at the definition of the offence in the Criminal Code of the USSR of 1922 the emphasis was not put on the illegality of the action, but only on its social danger, as a substantial or material feature of the offence. The classification of an offence as a crime was based on the idea of damaging the Soviet order or the order established by the labour and peasant power. Later this notion was implemented in all the Criminal Codes of the republics that were members of the USSR.

This manner of the approach of the notion of offence was the result of the profound socio-economic and ideological changes that took place in the context of the formation of the Union of Soviet Socialist Republics (USSR). The Commissioner for Justice D.I. Kurtki, the author of the project of the Criminal Code of the RSFSR of 1922, mentioned

Acest mod de abordare a noțiunii de infracțiune era rodul profundelor schimbări social-economice și ideologice ce se produceau în contextul formării Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste (URSS). Comisarul pentru justiție D.I. Kurtșkii, autorul proiectului C.pen. RSFSR din 1922, menționa „...noțiunea de infracțiune reprezintă un concept de bază ce fundamentează toate reglementările juridico-penale” [2, p. 26].

O noțiune similară a infracțiunii a fost consacrată și în C.pen. al RSFSR din 1926, în care la art. 6 se prevedea: „Se consideră social-periculoasă (infracțiune) orice faptă care pune în pericol orânduirea sovietică sau ordinea de drept stabilită de puterea muncitoare și țărănească pe perioadă trecerii la puterea comunistă” [3, p. 39].

Prin acest concept, infracțiunea se identifica cu o faptă social-periculoasă și nu cu o ilegalitate penală, fapt ce justifică aplicarea legii penale prin analogie.

Inițial, Republica Sovietică Socialistă Moldovenească (RSSM), constituită pe 2 august 1940 ca republică unională a marelui imperiu sovietic, nu a avut propria legislație penală, pe teritoriul acesteia aplicându-se Codul penal al Republicii Sovietice Socialiste Ucrainene (RSSU) din 1927. Aplicarea temporară a legislației penale ucrainene pe teritoriul RSSM a durat până la adoptarea și punerea în vigoare a Codului penal din 24.03.1961. De menționat că noțiunea de infracțiune prevăzută la art. 4 din C.pen. al RSSU din 1927 [3, p. 84] era o reproducere fidelă a noțiunii de infracțiune prevăzute la art. 6 din C.pen. al RSFSR.

Examinând noțiunea de infracțiune consacrată în C.pen. al RSFSR din 1922 și din 1926, se poate concluziona că principala trăsătură ce le caracteriza era elementul substanțial, adică pericolul pe care aceste fapte îl prezentau pentru puterea sovietică. Noțiunea de infracțiune era produsul luptei dintre clase care se producea în societate în acele vremuri. Prin urmare, orice infracțiune, in-

“... the notion of offence represents a basic concept that bases all legal-criminal regulations” [2, p. 26].

A similar notion of offence was covered also in the Criminal Code of the RSFSR of 1926, in which in the art. 6 the following were stipulated: “It is considered social-dangerous (offence) any action that endangers the Soviet arrangement or the law order established by the labour and peasant power during the transition to the communist power”. [3, p. 39].

Through this concept the offence is identified with a social-dangerous action and not with a criminal illegality, the fact that justifies the application of the criminal law by analogy.

Initially, the Moldavian Soviet Socialist Republic (MSSR), established on August 2nd, 1940 as a union republic of the great Soviet empire, did not have its own criminal law, on its territory being applied the Criminal Code of the Ukrainian Soviet Socialist Republic (USSR) of 1927. Temporary application of the Ukrainian criminal law on the territory of the MSSR lasted until the adoption and enforcement of the Criminal Code of March 24th, 1961. It should be mentioned that the notion of the offence provided in the art. 4 of the Criminal Code of the USSR of 1927 [3, p. 84] was a faithful reproduction of the notion of offence provided in the art. 6 of the Criminal Code of the RSFSR.

Examining the notion of offence covered in the Criminal Code of the RSFSR of 1922 and of 1926, it can be concluded that the main feature that characterized them was the substantial element, i.e. the danger that these actions presented for the Soviet power. The notion of offence was the product of the class struggle that took place in the society at that time. Therefore, any offence, irrespective of its nature, was considered, first of all, as being an action that impinged on the labour or peasant power installed for the passage of the society to the socialist or communist regime. This political desire, i.e. the installation and maintenance of the Soviet power, oriented all the legal-criminal regulations that were

diferent de natura acesteia, se considera, în primul rând ca fiind o faptă care atenta la puterea muncitorească sau țărănească instalată pentru trecerea societății la regimul socialist sau la cel comunist. Acest deziderat politic, adică instalarea și menținerea puterii sovietice, orienta toate reglementările juridico-penale ce erau adoptate pe timpuri.

După cum afirma distinsul penalist A. Piontkovski, în cunoscuta sa lucrare „Ucenie o prestuplenii”, recunoașterea unei fapte drept infracțiune în perioada trecerii societății de la un stat capitalist la unul socialist este determinată de interesele clasei muncitoare, iar în perioada trecerii de la un stat socialist la unul comunist – de interesele întregului popor, care se află sub conducerea clasei muncitoare a partidului comunist. Totodată, același autor a sesizat că definirea infracțiunii în societatea socialistă ca **faptă social periculoasă de clasă** poate duce la soluții contradictorii. Orice infracțiune atentează la interesele de clasă și orice infractor este dușman al poporului. Acest lucru însă poate influența negativ activitatea instanțelor de judecată în sensul amplificării fenomenului represiv [2, p. 41].

Potrivit conceptului **formal** de definire a infracțiunii, se face abstracție de caracterul social, fapta penală (infracțiunea) fiind considerată cu prioritate ca fiind un fenomen juridic. Printr-un asemenea mod de abordare este reflectată, în mod exclusiv, înfățișarea juridică a faptei penale (incriminarea și pedeapsa). În această accepțiune, infracțiunea nu este altceva decât o faptă prevăzută și pedepsită de legea penală.

În baza acestui model de definire a infracțiunii, știința penală are menirea de a aborda fenomenul criminal numai din unghiul și limitele incriminării și sancționării sale, subordonându-și preocupările unui legalism sever, singurul de natură a asigura o protecție juridică eficientă individului contra unor posibile abuzuri ale autorităților executive sau judecătorești. Concepția

adopted in those times.

As stated the distinguished criminalist A. Piontkovski, in his well-known work *Ucenie o prestuplenii*, the recognition of an action as an offence during the period of the transition of the society from a capitalist state to a socialist one is determined by the interests of the working class, and during the period of the transition from a socialist state to a communist one – the interests of the whole people that are under the leadership of the working class of the communist party. At the same time, the same author pointed out that the characterization of the offence in the socialist society as **a dangerous social action of class** can lead to contradictory solutions. Every offence impinges upon the interests of class and every offender is the enemy of people. This, however, can influence negatively the activity of the courts in the sense of the amplification of the concerned phenomenon [2, p. 41].

According to the **formal** concept of the definition of offence, it is made the abstraction from the social character, the criminal action (offence) being considered with priority as a legal phenomenon. By such a manner of approach is reflected exclusively the legal appearance of the criminal action (incrimination and punishment). In this sense, the offence is nothing more than an action provided and punished by the criminal law.

On the basis of this model of the definition of offence, criminal science aims to approach the criminal phenomenon only from the angle and limits of its incrimination and sanctioning, subordinating its concerns to a severe legalism, the only one of nature to provide an effective legal protection to an individual against some possible abuses of the executive or judicial authorities. The formal concept orientates the criminal legislation towards a precise regulation not only of the conditions of incrimination, but also of those for the execution of punishments [1, p. 114].

Criminal legislation that approaches this legislative model, either they do not define the notion of offence, the objective being entrusted to the criminal doctrine, or define

formală orientează legislația penală spre o reglementare precisă nu numai a condițiilor de incriminare, dar și a celor de executare a pedepselor [1, p. 114].

Legislațiile penale care abordează acest model legislativ, fie că nu definesc noțiunea de infracțiune, sarcina revenindu-i doctrinei penale, fie că o definesc prin nuanțarea caracterului ilegal și al pasibilității de pedeapsă penală.

Modelul formal de reglementare a infracțiunii a fost unul propriu și pentru legislația românească antebelică și interbelică. Astfel, în C.pen. al României din 1864 și din 1934 nu era prevăzută o noțiune legală a infracțiunii. În dispozițiile preliminare se pune accent doar pe caracterul ilegal al faptei penale. De exemplu, potrivit art. 2 C.pen. al României din 1864: „Nici o infracțiune nu se va pedepsi, dacă pedepsele nu vor fi fost hotărâte înaintea săvârșirii sale” [4], iar potrivit art. 1 C.pen. al României din 1936: „Nimeni nu poate fi pedepsit pentru o faptă, care, în timpul când a fost săvârșită, nu era prevăzută de lege ca infracțiune și nici condamnat la alte pedepse sau supus la alte măsuri de siguranță, decât acelea pe care le prevede legea” [5].

Conceptul formal al infracțiunii este implementat și în legislația penală în vigoare a României, adică în C.pen. din 2009. Astfel, potrivit art. 15 alin. (1): „**Infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o**”.

Prin urmare, la definirea infracțiunii în C.pen. din 2009, legiuitorul român, spre deosebire de C.pen. din 1968, a renunțat la pericolul social ca trăsătură de bază a infracțiunii. Astfel, la stabilirea conceptului s-a ținut cont de tradițiile dreptului penal românesc din perioada interbelică și de legislațiile penale europene, care în majoritatea cazurilor definesc infracțiunea în baza conceptului formal.

În același sens, pot fi aduse drept

it by shading of the illegal nature and of the liability of criminal punishment.

The formal model of the regulation of offence was an appropriate one also for the Romanian pre-war and inter-war legislation. Thus, in the Criminal Code of Romania of 1864 and of 1934 there was not provided a legal notion of offence. In the preliminary dispositions was put the emphasis only on the illegal nature of the criminal action. For example, according to the art. 2 of the Criminal Code of Romania of 1864: “No offence shall be punished, unless the punishments have been decided before its commission” [4], and according to the art. 1 of the Criminal Code of Romania of 1936: “No one can be punished for an action that during the time when it was committed was not provided by law as an offence, nor condemned to other penalties or subject to other security measures, than those provided by law” [5].

The formal concept of the offence is implemented also in the criminal law in force of Romania, i.e. in the Criminal Code of 2009. Thus, according to the art. 15 paragraph (1): “**Offence is an action provided by the criminal law, committed with guilt, unjustified and imputable to the person that committed it**”.

Therefore, at the definition of the offence in the Criminal Code of 2009, the Romanian legislator, unlike the Criminal Code of 1968 renounced the social danger as a basic feature of the offence. Thus, at the establishment of the concept there were taken into account the traditions of the Romanian criminal law of the interwar period and of the European criminal legislations that in most cases define the offence on the basis of the formal concept.

In the same sense, other criminal legislations that approach the formal concept of the definition of offence also can be brought as examples. Thus, according to the art. 111-2 of the Criminal Code of France, “The law determines offences and contraventions, as well as punishments that can be applied in relation to offenders”, and according to the

exemple și alte legislații penale care abordează conceptul formal de definire a infracțiunii. Astfel, potrivit art.111-2 C.pen. al Franței, „Legea determină infracțiunile și contravențiile, precum și pedepsele ce pot fi aplicate în privința făptuitorilor”, iar conform art.111-3 C.pen. al Franței: „Nimeni nu poate fi supus pedepsei pentru o infracțiune sau o contravenție elementele căreia nu sunt stabilite de legea penală” [6]. Deși nu definește infracțiunea, legiuitorul francez evidențiază două trăsături formale ale infracțiunilor – *ilegalitatea* și *pasibilitatea de pedeapsă*.

În conformitate cu art. 1 C.pen. al Suediei: „În calitate de infracțiune este recunoscută fapta, determinată de prezentul Cod sau de alte legi ori statute, pentru care este prevăzută o pedeapsă penală” [7].

În paragraful 1 din C.pen. al Germaniei se prevede că „Fapta poate fi pedepsită doar dacă pasibilitatea de pedeapsă a fost stabilită anterior de către lege” [8].

Potrivit art. 1 alin. (1) C.pen. al Belgiei: „Încălcările pe care legea le sancționează cu pedeapsă penală constituie infracțiuni” [9]. Din această ultimă prevedere legală reiese că trăsătura de bază a infracțiunii o constituie pedeapsa penală, care la rândul ei poate fi stabilită doar de legea penală, marcându-se astfel și ilegalitatea faptei.

În dreptul penal englez nu este formulată o noțiune legală a infracțiunii. În viziunea majorității dintre autorii englezi, din punct de vedere legal este imposibil de a formula o noțiune ce ar cuprinde toate acțiunile sau inacțiunile cu caracter infracțional.

Totuși în doctrina penală engleză majoritatea autorilor o abordează în baza conceptului substanțial-formal. Astfel, se consideră că infracțiunea reprezintă acțiunea sau inacțiunea care provoacă o daună societății și care este interzisă de legea sub amenințarea aplicării pedepsei aplicate de către stat [10].

Într-o altă accepțiune mai largă se consideră că infracțiunea sau fapta penală o constituie dauna, interzisă de lege, efectul

art. 111-3 of the Criminal Code of France: “No one shall be liable to punishment for an offence or a contravention the elements of which are not established by the criminal law” [6]. Although it does not define the offence, the French legislator highlights two formal features of offences: *illegality* and *punishability*.

According to the art. 1 of the Criminal Code of Sweden: “As an offence it is recognized an action determined by the given Code or by other laws or statutes, for which a criminal punishment is provided” [7].

In paragraph 1 of the Criminal Code of Germany, it is stipulated that “An action can be punished only if punishability has been previously established by the law” [8].

According to the art. 1 paragraph (1) of the Criminal Code of Belgium: “Infringements sanctioned by the law with criminal punishment constitute offences” [9]. From this last legal provision results that the basic feature of the offence is the criminal punishment that in its turn can be established only by the criminal law, thus being marked also the illegality of the offence.

In the English criminal law a legal notion of offence is not formulated. In the view of most English authors, from a legal point of view it is impossible to formulate a generic notion that would include all criminal actions or inactions.

However, in the English criminal doctrine most authors approach it on the basis of the substantial-formal concept. Thus, it is considered that offence represents an action or inaction that causes damage to society and that is prohibited by law under the threat of the application of the punishment imposed by the state [10].

In another broader definition it is considered that offence or criminal action is constituted by damage, prohibited by law, the main effect of which consists in the fact that if the offender is detained and liable to criminal punishment, being able to be prosecuted criminally in the order provided by law in the name of the state and if will be

principal al căreia constă în aceea că dacă infractorul este reținut și pasibil de pedeapsă penală, putând fi urmărit penal în ordinea prevăzută de lege în numele statului și dacă va fi recunoscut vinovat i se va putea aplica o anumită pedeapsă [11, p. 1].

Conceptul **substanțial-formal** îmbină două elemente de bază care stau la definirea generică a infracțiunii. *Elementul material*, prin care în noțiunea generală de infracțiune se include precizarea că aceasta reprezintă un pericol social, adică este o faptă care aduce atingere și tulbură ordinea socială constituită. *Elementul formal*, prin care conduita ilegală este introdusă în prevederile legii penale, adică supusă incriminării și pentru care legea penală prevede o anumită sancțiune. În plus, conceptul material-formal mai poate include și aspectul uman-moral al infracțiunii, cerând ca fapta să fie comisă cu *vinovăție*.

Acest model de reglementare a noțiunii de infracțiune este specific pentru țările din fostul spațiu ex-sovietic, care includ fostele republici unionale ale URSS și fostele state socialiste (Bulgaria, Polonia etc.).

Dacă inițial în URSS la baza noțiunii legale a infracțiunii a stat conceptul substanțial, ulterior aceasta a evoluat sub aspectul nuanțării, pe de o parte, a ilegalității faptei, iar pe de altă parte, a diversificării valorilor sociale supuse protecției penale, alternativ cu cele legate de ideologia sovietică.

Astfel, în C. pen. model al URSS din 1958, în norma definitorie a infracțiunii s-a mers pe calea diversificării valorilor susceptibile de a fi vătămate prin comiterea acesteia. La art. 7 se statua: „Infracțiunea este fapta social-periculoasă prevăzută de legea penală (acțiunea sau inacțiunea), care atentează la orânduirea socială și statală sovietică, sistemul socialist economic, proprietatea socialistă, personalitatea, la drepturile politice, de muncă și alte drepturi ale cetățenilor, precum și alte fapte ilegale social-periculoase care atentează la orânduirea socialistă prevăzute de legea penală” [2, p. 32].

convicted, a certain punishment may be imposed on him/her [11, p. 1].

The **substantial-formal** concept combines in itself two basic elements that lie at the generic definition of the offence. The *material element*, by which in the general notion of the offence is included the indication that it represents a social danger, i.e. is an action that harms and disturbs the constituted social order. The *formal element*, by which the illegal conduct is introduced in the provisions of the criminal law, i.e. subject to incrimination and for which the criminal law provides a certain sanction. In addition, the material-formal concept may include also the human-moral aspect of the offence, demanding that the offence be committed with *guilt*.

This model of regulation of the notion of offence is specific to the countries of the former ex-Soviet area that include the former union republics of the USSR and the former socialist states (Bulgaria, Poland, etc.).

If initially in the USSR on the basis of the legal notion of offence was the substantial concept, subsequently it evolved under the aspect of shading, on the one hand, the illegality of the action, and on the other hand, the diversification of social values subject to criminal protection, alternatively with those related to Soviet ideology.

Thus, in the model of the Criminal Code of the USSR of 1958, in the defining norm of the offence there was followed the path of the diversification of values likely to be injured by its commission. In the art. 7 was stated: “Offence is the social-dangerous action provided by the criminal law (action or inaction) that impinges upon the Soviet social and state system, economic socialist system, socialist property, personality, political, labour and other rights of the citizens, as well as other social-dangerous illegal actions that impinges upon the socialist order provided by the criminal law” [2, p. 32].

A similar notion of the offence was provided also in the art. 7 of the Criminal Code of MSSR of 1961, according to which: “Offence is the socially dangerous action (action or in-

O noțiune similară a infracțiunii era prevăzută și la art. 7 din C.pen. al RSSM din 1961, potrivit căruia: „Infracțiunea este fapta social periculoasă (acțiunea sau inacțiunea) prevăzută de legea penală, ce atentează la ordinea socială a URSS, la sistemul ei politic și social, proprietatea socialistă, personalitate, drepturile politice, de muncă, patrimoniale și alte drepturi și libertăți ale cetățenilor, precum și alte fapte social periculoase prevăzute de legea penală ce atentează la ordinea de drept socialistă” [12, p. 9].

După destrămarea URSS și formarea R. Moldova ca stat independent și suveran, această noțiune a fost supusă unui amendament legislativ, fiind reformulată după cum urmează: „Se consideră infracțiune fapta (acțiune sau inacțiune) social-periculoasă, care atentează la viața și sănătatea persoanei, la drepturile și libertățile cetățenilor, la proprietate, la orânduirea de stat, la sistemul politic și economic, precum și alte fapte social-periculoase prevăzute de legea penală” [13].

Conceptul substanțial-formal a stat la baza definirii infracțiunii și în România socialistă. În C.pen. al Republicii Socialiste România (RSR) din 1968, la art. 17 cu denumirea marginală de „Trăsăturile infracțiunii”, era formulată următoarea noțiune legală a infracțiunii: „Infracțiunea este fapta care prezintă pericol social, săvârșită cu vinovăție și prevăzută de legea penală” [14, p.11]. Din această noțiune rezulta următoarele trăsături esențiale ale infracțiunii: pericolul social; vinovăția și ilegalitatea penală.

În prezent, acest model de formulare a infracțiunii în legea penală s-a păstrat în mai multe state din fostul lagăr socialist.

Spre exemplu, în conformitate cu art. 9 alin. (1) C.pen. al Bulgariei din 2001: „Infracțiunea constituie fapta social periculoasă (acțiunea sau inacțiunea), care este comisă cu vinovăție și declarată de lege ca fiind pedepsibilă”. Potrivit alin. (2) al aceluiași articol: „Nu constituie infracțiune fapta care deși formal întrunește semnele unei infracțiuni

action) provided by the criminal law that impinges upon the social order of the USSR, its political and social system, socialist property, personality, political, labour, patrimonial rights and other rights and freedoms of the citizens, as well as other socially dangerous facts provided by the criminal law that impinges upon the order of socialist law” [12, p. 9].

After the disintegration of the USSR and the formation of the Republic of Moldova as an independent and sovereign state, this notion was subjected to a legislative amendment, being reformulated as follows: “It is considered an offence a socially dangerous action (action or inaction) that impinges upon life and health of person, rights and freedoms of citizens, property, state system, political and economic system, as well as other socially dangerous actions provided by the criminal law” [13].

The substantial-formal concept was the basis of the definition of offence also in socialist Romania. In the Criminal Code of the Socialist Republic of Romania (SRR) of 1968, in the art. 17 with the marginal name “Features of offence”, was formulated the following legal notion of the offence: “Offence is the action that presents social danger, committed with guilt and stipulated by the criminal law” [14, p. 11]. From this notion resulted the following essential features of the offence: social danger; guilt and criminal illegality.

At present, this model of formulation of offence in the criminal law has been preserved in several states of the former socialist camp.

For example, in accordance with the art. 9 paragraph (1) of the Criminal Code of Bulgaria of 2001: “Offence constitutes the socially dangerous action (action or inaction) that is committed with guilt and declared by the law as being punishable”. According to paragraph (2) of the same article: “It does not constitute an offence the action that although formally comprises the signs of an offence punished by the law, but that due to its lack of importance is not socially dangerous or if the social danger is clearly insignificant

pedepsite de lege însă care datorită lipsei sale de importanță nu este social periculoasă sau dacă pericolul social este în mod vădit neînsemnat” [15]. Pot fi evidențiate patru trăsături definitorii ale infracțiunii: fapta social-periculoasă; fapta săvârșită cu vinovăție; fapta este ilegală și fapta este pedepsită de lege.

În conformitate cu art. 1 paragraf. 1 C.pen. al Poloniei: „Răspunderii penale poate fi supusă doar persoana care a săvârșit o faptă interzisă sub amenințarea aplicării pedepsei penale ce este stabilită de legea în vigoare la momentul comiterii faptei”. Potrivit paragraf. 2 al aceluiași articol: „Nu constituie infracțiune fapta interzisă, prejudiciul social al căreia este neînsemnat” [16]. Din prima prevedere a legii reiese ilegalitatea și pasibilitatea de pedeapsă, iar din cea de a doua, periculozitatea faptei.

În legislația penală a Federației Ruse conceptul material-formal al infracțiunii este specificat la art. 14 alin. (1) C.pen.: „Prin infracțiune se înțelege săvârșirea cu vinovăție a unei fapte social periculoase, interzise de legea penală sub amenințarea pedepsei”. Potrivit alin. (2) al aceluiași articol: „Nu constituie infracțiune acțiunea (inacțiunea), care deși formal întrunește semnele unei infracțiuni prevăzute de prezentul Cod, însă care datorită lipsei de importanță nu prezintă pericol social” [18].

Conceptul material-formal al infracțiunii este consacrat și în alte legislații penale ale fostelor republici unionale, cum ar fi: C. pen. al Ucrainei [art. 11]; C. pen. al Belarusului [art. 11]; C. pen. al Kazahstanului [art. 10 alin. (2)] etc.

Este de menționat că unele dintre fostele republici unionale au abandonat conceptul material-formal al infracțiunii, consacându-l pe cel formal. De exemplu, potrivit art. 7 alin. (1) C.pen. al Estoniei: „Infracțiunea este fapta prevăzută de prezentul Cod, acțiunea sau inacțiunea, care este sancționată în ordine penală” [20].

În legislația penală a R. Moldova,

nificant” [15]. Four defining features of the offence can be highlighted: social-dangerous action; action committed with guilt; action is illegal and action is punished by law.

According to the art. 1 paragraph 1 of the Criminal Code of Poland: “Only the person that committed a prohibited action under the threat of the application of the criminal punishment that is established by the law in force at the moment of the commission of the action can be subject to the criminal liability”. According to paragraph 2 of the same article “It does not constitute an offence the forbidden action, the social damage of which is insignificant” [16]. From the first provision of the law results the illegality and punishability, and from the second the dangerousness of the action.

In the criminal legislation of the Russian Federation the material-formal concept of the offence is specified in the art. 14 paragraph (1) of the Criminal Code: “By offence it is understood the commission with guilt of a socially dangerous action, prohibited by the criminal law under the threat of punishment”. According to paragraph (2) of the same article: “It does not constitute the offence the action (inaction) that although meets formally the signs of an offence provided by the given Code, but which due to the lack of importance does not present a social danger” [18].

The material-formal concept of the offence is covered also in other criminal legislations of the former Union republics, such as: Criminal Code of Ukraine [art. 11]; Criminal Code of Belarus [art. 11]; Criminal Code of Kazakhstan [art. 10 par. (2)] etc.

It is worth mentioning that some of the former Union republics abandoned the material-formal concept of the offence, establishing the formal one. For example, according to the art. 7 paragraph (1) of the Criminal Code of Estonia: “Offence is the action provided by the given Code – action or inaction, - that is sanctioned in the criminal order” [20].

In the criminal legislation of the Republic of Moldova, the substantially formal notion of the offence is provided in the art.

noțiunea substanțial formală a infracțiunii este prevăzută la art. 14 C. pen.: „Infracțiunea este o faptă (acțiune sau inacțiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală”. Potrivit alin. (2) al aceluiași articol: „Nu constituie infracțiune acțiunea sau inacțiunea care, deși, formal, conține semnele unei fapte prevăzute de prezentul cod, dar, fiind lipsită de importanță, nu prezintă gradul prejudiciabil al unei infracțiuni” [21].

Concluzii. În lumina celor prezentate mai sus, se poate concluziona, că în spațiul românesc (România și R. Moldova), noțiunea de infracțiune a evoluat în baza a două concepte legislative:

– **substanțial-formal**, caracteristic regimului sovietic, în care, în afară de caracterul ilegal al faptei penale, se pune accent și pe substanța socială a infracțiunii, și anume susceptibilitatea acesteia de a aduce o vătămare în adresa intereselor sociale protejate de stat. Din perspectiva modelului material-formal noțiunea de infracțiune a fost definită în C.pen. al RSSM din 1961 și în C.pen. al RSR din 1968. Acest concept este păstrat și în C.pen. al R. Moldova din 2002;

– **formal**, este caracteristic C.pen. al României din 1864 și 1936 în care se pune accent doar pe caracterul juridic al infracțiunii, determinat de ilegalitatea faptei, adică prevederea acesteia în legea penală. Acest model de definire a infracțiunii este consacrat și în actualul C.pen. al României din 2009.

14 of the Criminal Code “Offence is a prejudicial action (action or inaction), provided by the criminal law, committed with guilt and liable to criminal punishment”. According to paragraph (2) of the same article: “It does not constitute the offence the action or inaction that, although formally, contains the signs of an action provided by the given Code, but, having no importance, does not present the prejudicial degree of an offence” [21].

Conclusions. In the light of the above mentioned, it can be concluded that in the Romanian area (Romania and Republic of Moldova), the notion of offence evolved on the basis of two legislative concepts:

– **substantial-formal**, characteristic of the Soviet regime, in which, in addition to the illegal nature of the criminal action, it is put the emphasis also on the social substance of the offence and namely its susceptibility to bring a damage to the social interests protected by the state. From the perspective of the material-formal model the notion of offence was defined in the Criminal Code of MSSR of 1961 and in the Criminal Code of SRR of 1968. This concept is preserved also in the Criminal Code of the Republic of Moldova of 2002;

– **formal**, is characteristic to of the Criminal Code of Romania of 1864 and of 1936 in which was put the emphasis only on the legal character of the offence, determined by the illegality of action, i.e. its provision in the criminal law. This model of the definition of the offence is covered also in the current Criminal Code of Romania of 2009.

Referințe bibliografice:

1. Giurgiu N. Legea penală și infracțiunea. Doctrină, legislație, practică judiciară. Iași, Ed. Gama, 2000.
2. Пионтковский А.А. Учение о преступлении. Курс советского уголовного права. Москва: Государственное издательство юридической литературы, 1964.
3. Уголовное законодательство СССР и союзных республик. Москва: Госюриздат, 1957.
4. Codul penal al României din 1864. În: Monitorul Oficial al României din 30 octombrie 1864.
5. Codul penal al României din 1936. În: Monitorul Oficial al României din 18

- martie 1936.
6. Уголовный кодекс Франции. Санкт-Петербург: Изд. Юридический центр, 2002.
 7. Уголовный кодекс Швеции. [on-line]: <http://constitutions.ru/archives>.
 8. Уголовный кодекс Германии, Санкт-Петербург: Изд. Юридический центр, 2002.
 9. law.edu.ru/norm/norm.asp?normID.
 10. Jowtt's. Dictionary of English Law. London: 1977.
 11. Card, Gross and Jones, Introduction to Criminal LoW. London: 1988.
 12. Уголовный кодекс Молдавской ССР. С изменениями и дополнениями на 1 октября 1986 с приложением по-статейно систематизированных материалов. Кишинев: Карта Молдовеняскэ, 1987.
 13. Hotărârea Parlamentului privind unele modificări de ordin redacțional în Codul penal, Codul de procedură penală și Codul cu privire la contravențiile administrative Nr.1600-XII din 22.09.1993. În: Monitorul Oficial nr.11/343 din 30.11.1993.
 14. Codul penal și legile conexe. București: Ed. C.H. Beck, 2012.
 15. <http://ugolovnykodeks.ru/2011/11/ugolovnyj-kodeks-bolgarii>.
 16. Уголовный кодекс Республики Польши. Санкт-Петербург: Изд. Юридический центр, 2001.
 17. http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699.
 18. <https://meget.kiev.ua/kodeks/ugolovniy-kodeks/razdel-3>.
 19. <http://xn----ctbcgfviccvibf9bq8k.xn--90ais/statya-11>.
 20. <https://www.legislationline.org> Estonia.
 21. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al R. Moldova nr.128-129/1012 din 13.09.2002. Republicat în: Monitorul Oficial al R. Moldova nr.72-74/195 din 14.04.2009.

Despre autori

Radion COJOCARU,
doctor în drept, conferențiar universitar,
Director al școlii doctorale
„Științe penale și drept public” a
Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: radioncojocaruu@gmail.com
tel.: 069089176

Cezar PEȚA,
doctor în drept, profesor universitar,
Universitatea „Andrei Șaguna”,
Constanța, România
e-mail: petacezar@yahoo.com
tel.: +40745022193

About authors

Radion COJOCARU,
PhD, associate professor,
Director of the doctoral school
„Criminal sciences and public law”
of the Academy “Stefan cel Mare” of MIA
e-mail: radioncojocaruu@gmail.com
tel.: 069089176

Cezar PEȚA,
PhD, associate professor,
University “Andrei Saguna”,
Constanta, Romania
e-mail: petacezar@yahoo.com
tel.: +40745022193